

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální učební materiál

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Světová literatura 2. poloviny 20. století
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_03_01
Pořadí DUMu v sadě	1
Vedoucí skupiny/sady	Mgr. Jana Sedláčková
Datum vytvoření	7. 2. 2013
Jméno autora	Mgr. Jana Sedláčková
e-mailový kontakt na autora	janasedl@centrum.cz
Ročník studia	čtvrtý ročník
Předmět nebo tematická oblast	Český jazyk a literatura
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Pracovní list, který využívá znalostí z oblasti literatury 20. století, jde prakticky o závěrečné opakování. Inovace – mezipředmětové vztahy – dějepis, ZSV.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Světová literatura

2. polovina 20. století

1. Přiřaďte konkrétní rysy k jednotlivým uměleckým směrům:

1. prvky společenského románu a sci-fi	I. existencial.
2. prolínání světa reálného a fantazií	II. aleatorika
3. otázky smyslu lidské existence	III. postmodernismus
4. jazyk literárního díla ztrácí komunikační schopnosti	IV. neorealismus
5. vyprávění je blízké mýtům, racionálně nevysvětlitelných	V. nový román
6. mozaika příběhů prostých lidí	VI. fantasy
7. protiklad k Balzakovským románům	VII. magický realismus
8. alkohol, tuláctví, sex, drogy, jazz	VIII. absurdní drama
9. náhoda, improvizace, hra=alea	IX. beatníci
10. mnohvrstevnatost, dvojúrovňovost díla	X. antiutopie

2. Kdo je autorem díla, doplňte v textu jméno hlavního hrdiny:

... „Hele , bud' chvílku v klidu, sedni si a řekni mi, proč jezdiš z jednoho konce země na druhý?“

.....se začervenal a řekl: „No, jo, však víš, jak to chodí.“

„Sale, proč ty jedeš k pobřeží?!”

„Já jen na pár dní a hned se zas vracím do školy.“

A co Ed Dunkel? Co ten je zač?“

Ed právě chlácholil Galateu vzadu v ložnici: dlouho mu to netrvalo. Nevěděli jsme, co o něm Bullovi říct. Když viděl, že o sobě nic nevíme, briskně ukroutil tři hašíšový cigaretky a nabídl nám je před večeří...¹

a) Najděte rysy beatnické literatury

b) Název díla

¹ Citace uvedena v poznámkách.

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Z následujících slov vydedukujte název díla tohoto období:

.....

Polsko, Höss, 3 časové roviny, psychická deformace, tragédie ženy, Osvětim, filosofické úvahy nad smyslem života, sebevražda

a) Co řeší hlavní protagonisté? Vysvětlete na několika epizodách:

4. Doplňte autora, název díla a prázdné místo v textu

A) „Stáčilo by vyplnit takový malý formulář a potvrdit, že jsem na pokraji nervového zhroucení a poslat ho na velitelství skupiny. Doktor Stubbs přece chlapcům ze své perutě potvrzuje v jednom kuse, že nemají létat, tak proč byste to jednou nemohl udělat vy?“

„A co se s těmi lidmi stane, když doktor Stubbs doporučí, aby už nelítali?“ opáčil doktor Daneeka s úsměškem. „Ani se nenadějí a letí na další bojovou akci. A on se může jít bodnout. Jistě, můžu vyplnit ten formulář a zprostit vás lítání. Ale má to háček, který nám pak pořádně zamotá hlavu.“

„.....?“ „No ovšem...“²

B) „Vy jste moc starý. Půjde váš syn, je to jeho povinnost!“ odstrčil prostě Filippa hlavní pistole, šel k Michelovi a ukázal mu pistolí, aby šel napřed: „Jdeme.“ Někdo, nevím, kdo, zavolal: „Michele, uteč!“ Měli jste vidět Němce. Byl sice vyčerpaný, ale otočil se jako blesk na stranu, odkud vyšel výkřik, a vystřelil...
...Němec nakonec dosáhl svého – zastrážit rolníky a uprchlíky a zabránit jim, aby pro Michela něco udělali...³

C) ...Vtom uviděla ležícího Mistra a zachvěla se:

„To jsem nečekala...vrahu!“

„Nerozčiluj se hned,“ uklidňoval ji Azazelo. „Co nevidět vstane...“

Markétka mu okamžitě uvěřila, natolik byl hlas ryšavého démona přesvědčivý.

Vyskočila, plná sil, a pomohla vlít mrtvému víno do úst. Ten otevřel oči, chmurně se rozhlédl a nenávistně opakoval:

„Traviči...“

„Tak lidi člověku odplácejí, když to s nimi dobře myslí,“ povzdechl si Azazelo.

„Cožpak jste slepí? Jestli ano, pak jen honem prohlédněte!“...⁴

² Citace uvedena v poznámkách.

³ Citace uvedena v poznámkách.

⁴ Citace uvedena v poznámkách.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. Přiřaďte jména hlavních postav k dílům:

Rosetta	Farma zvířat
Estragon	Jméno růže
Král	Hobit
Vilém	Sophiina volba
Nathan	Čekání na Godota
Napoleon	Král Krysa
Šuchov	Mistr a Markétka
Bilbo	Horalka
Woland	Jeden den Ivana Děnisoviče

6. Doplňte autora následujících ukázek, název díla a odpovězte na doplňující otázky:

A) ...*Opatství hořelo tři dny a tři noci a veškerá snaha byla marná. Už ráno sedmého dne našeho pobytu v tomto místě, když si ti, kdož přežili, uvědomili, že žádná z budov nemůže být zachráněna, když se u nejkrásnějších staveb zřítilo vnější zdivo a chrám, jako by se zhroutil do sebe, pohltil svou vlastní věž, nikdo už neměl dost odhodlání bojovat proti božímu trestu. Stále znavenější byly kroky k těm několika škopkům s vodou, které tu zůstaly, zatímco ještě tiše hořel kapitulní sál i s okázalým opatovým bytem. Oheň dosáhl nejzazšího konce stavení, v nichž byly dílny, ale sluhové už dávno předtím zachránili, co se z nářadí zachránit dalo, a raději se vydali sehnat dobytek, který v nočním zmatku utekl za hradby...*⁵

- O jakou knihu jde?
- Kompozice celého díla
- Žánry, které nalezneme v celém díle

⁵ Citace uvedena v poznámkách.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

B) *Adam rval dráty z klece, aby se dostal k potravě, bojoval s dráty stejně zuřivě, jako s nimi bojoval od počátku svého zajetí. A jeho trpělivost se dostalo odměny. Klec povolila a Adam se vrhl na žrádlo a zhltl je. Pak si odpočinul a s novými silami se vrhl na další klec a po jisté době zhltl i maso, které bylo v ní. Eva se k němu připojila, a pářili se a sháněli potravu společně. Později se zřítla celá jedna stěna krytu, rozbila mnoho klecí a živí se živili mrtvými. A potom slabí živí se stali potravou silných živých, dokud ti, co přežili, nebyli stejně silní. A rvali se mezi sebou a žrali se navzájem. Adam vládl nade všemi. Byl král. Až do dne, kdy ho vůle být Králem opustila. Pak pošel a stal se potravou pro ty silnější. A nejsilnější byl vždycky Králem, nejenom zásluhou své síly, ale zásluhou své chytrosti, štěstí a síly dohromady. Mezi krysami.⁶*

- Prototypem jakého člověka současnosti je hlavní hrdina knihy?
- Kdy ztrácí hlavní hrdina svoji výjimečnost?
- Proč na závěr „krysy?“ Najdeme nějakou paralelu s lidmi?

C) *...Šuchov usínal úplně spokojen. Tolik věcí se mu dnes poštěstilo: nezavřeli ho do korekce, partu nevyhnali na Socměstečko, v poledne ulil kaši, parták dobře sfoukl výkaz, zdilo se mu jedna radost, pilku mu u prohlídky nenašli, navečer si přivydělal u Césara a koupil si tabáček. A nerozstonal se, zahnal nemoc. Minul den, ničím nezkalený, skoro šťastný. Takových dní bylo v jeho trestu od zvonění do zvonění tři tisíce šest set třiapadesát. A že jsou přetupné roky – o tři dny víc...⁷*

- Co asi říká autor závěrečnými slovy novely?
- Čím se odlišuje Šuchov od některých spoluvěznů?
- Pod jakým názvem ještě vystupuje Šuchov v novele?

⁶ Citace uvedena v poznámkách.

⁷ Citace uvedena v poznámkách.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7. Přiřaďte k dílům jména autorů:

Římanka....., Mistr a Markétka.....

Rakovina....., Sto roků samoty.....

Zed'....., 1984.....

Nahý oběd....., Fyzikové.....

8. Napište názvy děl, které reagují na válku: (alespoň tři)

Poznámky:

1. Kerouac.J.,Na cestě.Praha.Argo.1997.ISBN 80-7203-151-1.str.137
2. Heller,J.,Hlava XX.Praha:Naše vojsko.1985.přel.Jindra M.Londýn:A Division of Transworld Publishers Ltd.,1975.ISBN 28-135-85 13/34,str.176
3. Moravia.A.,HoralkaPraha:Státní nakladatelství krásné literatury a umění.1965.ISBN.01-015-65 13/9.str.198
4. Bulgakov.M.,Mistr a Markétka.Praha.Levné knihy aVOLVOX GLOBATOR.2002.ISBN 80-7309-029- 5.str.462
5. Eco.U.,Jméno růže.Praha:edice Český klub.nakl.Josef Šimona.Simon and Simon Publishers.1994.ISBN 80-85637-040-9.str.408
6. Clavell.J.,Král Krysa.,Olomouc:edicePerennia.Votobia.1993.ISBN 80-85619-48-2.str.365
7. Solženicyn.A.,Jeden den Ivana Děnisoviče.Praha.Academia.nakl. Akademie věd ČR.2002.ISBN 80-200- 0999-X.str.124

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Světová literatura

2. polovina 20. století – řešení

1. Přiřaďte konkrétní rysy k jednotlivým uměleckým směrům:

1-VI, 2-VII, 3-I, 4-VIII, 5- X , 6-IV, 7-V, 8-IX, 9-II, 10-III

2. Kdo je autorem díla, doplňte v textu jméno hlavního hrdiny:

Dean...

a) jazz, saxofonista, bubny, svalovec, bušící – celý první odstavec, blázni, ukecaní, cvoci...

b) Jack Kerouac – Na cestě

3. Z následujících slov vydedukujte název díla tohoto období:

Sophiina volba – W. Styron

Volby – Sophie (zda se účastnit ilegálních akcí v Polsku, výběr jednoho dítěte, ukrást v koncentráku rádio, zachránit chlapce v koncentráku, nabídnout se Hössovi, žít či sebevražda)

4. Doplňte autora a název díla (prázdné místo v textu)

A) Joseph Heller, Hlava XX.

B) Moravia Alberto, Horalka

C) Bulgakov Michail, Mistr a Markétka

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. Přiřad'te jména hlavních postav k dílům:

Rosetta-Horalka, Estragon-Čekání na Godota, Král-Král Krysa, Vilém-Jméno růže, Nathan-Sophiina volba, Napoleon-Farma zvířat, Šuchov-Jeden den Ivana Děnísoviče, Bilbo-Hobit, Woland-Mistr a Markétka

6. Dopl'te autora následujících ukázek, název díla a odpovězte na otázky:

A) a) Eco.U., Jméno růže

b) autor román koncipuje jako „nalezený rukopis, odehrává se během sedmi dnů, je rozčleněn do sedmi kapitol, z nichž každá má podkapitoly, rozdělením na dny se román podobá Dekameronu, každý den jedna smrt – 7 ran ve Zjevení sv. Jana

c) detektivní dějová linie, filozofické rozpravy, teologická témata, popisy uměleckých děl a staveb, základy středověkého myšlení, úvod do středověké estetiky

B) a) pravý americký byznysman

b) v momentě, kdy končí věznění, ztrácí svou nadřazenost

c) jde o základní vlastnost – přežít, za jakýchkoli okolností

C a) velmi vzdělaný člověk, inteligentní se v mezních situacích spokojí s tím základním a spokojí se smaličkostmi

b) neskončí na úplném dně, stále si zachovává lidskou důstojnost, i v těchto nelidských podmínkách

c) Šč-319

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7. Přiřad'te k dílům jména autorů:

Římanka - A. Moravia

Mistr a Markétka - M. Bulgakov

Rakovina - A. Solženicyn

Sto roků samoty - G. Marguéz.

Zeď - J. P. Sartre

1984 - G. Orwell

Nahý oběd - W. Burroghs

Fyzikové - F. Dürenmatt

8. Napište názvy děl, které reagují na válku: (alespoň tři)

Mailer-Nazi a mrtví, Styron-Sophiina volba, Solženicyn-Jeden den Ivana
Děnisoviče, Heller-HlavaXX

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Literatura:

Kerouac.J. Na cestě. Praha .Argo.1997. ISBN 80-7203-151-1

Keller.J. Hlava XX. Praha :Naše vojsko.1985. přel .Jindra M .Londýn: A Division of Transworld Publishers Ltd.1975 .ISBN 28-135-85 13/34

Moravia.A. Horalka. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění.1965. ISBN 01-015-65 13/9

Bulgakov.M. Mistr a Markétka. Praha. Levné knihy a VOLVOX GLOBATOR. 2000. ISBN 80-7309-029-5

Eco.U. Jméno růže. Praha: edice Český klub .nakl.Josefa Šimona. Simon and Simon Publishers.1994. ISBN 80-85637-040-9

Clavell.J. Král Krysa. Olomouc: edice Perennia.Votobia. 1993. ISBN 80-85619-48-2

Solženicyn.A. Jeden den Ivana Děnísoviče. Praha. Academia. nakl. Akademie věd ČR. 2002. ISBN 80-200-0999-X

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu. Dílo smí být díle šířeno pod licencí CC BY – SA (www.creativecommons.cz).